

Ishaj vsak dan razen sobot, nedelj
in praznikov
Issued daily except Saturdays,
Sundays and Holidays

Uredniški in upravniški prostori:
2657 South Lawndale Ave.
Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

CHICAGO 23, ILL., PONDELJEK, 6. OKTOBRA (OCT. 6), 1947
Subscription \$8.00 Yearly
STEV.—NUMBER 195

Bolgarija ostro obsodila ameriško politiko in agresijo na Balkanu

Balkanske države žrtve zarotniškega izsiljevanja zapadnih sil. Zadeva evakuacije ameriških in ruskih čet iz Koreje pred skupščino

Lake Success, N. Y., 4. okt. — Bolgarija je obdolžila Ameriko, da uporablja organizacijo Združenih narodov za prikrivanje svoje agresije in prodiranja na Balkanu ter da so balkanske države žrtve zarotniškega izsiljevanja zapadnih sil.

Nisim Mevorah, predstavnik Bolgarije, je obsojal ameriško politiko in agresijo na Balkanu v svojem govoru pred člani političnega in zaščitnega odbora Združenih narodov. Odbor je potem naznanil, da bosta predstavnik Bolgarije in Albanije lahko izrazila svoje mnenje o zadevi.

Mevorah je napadel Ameriko in Trumanovo doktrino in obdolžil Ameriko, da skuša dobiti preko Združenih narodov mednarodni blagoslov za svojo agresivno politiko na Balkanu. Glavne obdolžitve so bile:

Javna tajnost je, da je namen Trumanove doktrine ustanovitve mornaričnih in letalskih baz v Grčiji, da se bo vpliv Amerike čutil na Bližnjem vzhodu.

Amerika ni za vzpostavitev dobrih odnosov med Grčijo in drugimi balkanskimi državami, ker se zaveda, da ne bi dosegla svojih namenov na Bližnjem vzhodu.

Homatije v Grčiji so dale Ameriki pretvezo za preureditve Grčije v ameriško oboroženo taborišče.

Amerika skuša prikriti svoje vojaško, politično in ekonomsko prodiranje na Balkanu in Bližnjem vzhodu za vsako ceno v podporju oblasti Združenih narodov.

Mevorah je v svojem govoru omislil ameriško trditev, da je namen intervencije le zaščita neodvisnosti Grčije. Citiral je članikarja Walterja Lippmanja in Williama Shirerja, da

Amerika skuša prikriti svoje vojaško, politično in ekonomsko prodiranje na Balkanu in Bližnjem vzhodu za vsako ceno v podporju oblasti Združenih narodov.

Mevorah je v svojem govoru omislil ameriško trditev, da je namen intervencije le zaščita neodvisnosti Grčije. Citiral je članikarja Walterja Lippmanja in Williama Shirerja, da

Amerika skuša prikriti svoje vojaško, politično in ekonomsko prodiranje na Balkanu in Bližnjem vzhodu za vsako ceno v podporju oblasti Združenih narodov.

Mevorah je v svojem govoru omislil ameriško trditev, da je namen intervencije le zaščita neodvisnosti Grčije. Citiral je članikarja Walterja Lippmanja in Williama Shirerja, da

Amerika skuša prikriti svoje vojaško, politično in ekonomsko prodiranje na Balkanu in Bližnjem vzhodu za vsako ceno v podporju oblasti Združenih narodov.

Mevorah je v svojem govoru omislil ameriško trditev, da je namen intervencije le zaščita neodvisnosti Grčije. Citiral je članikarja Walterja Lippmanja in Williama Shirerja, da

Amerika skuša prikriti svoje vojaško, politično in ekonomsko prodiranje na Balkanu in Bližnjem vzhodu za vsako ceno v podporju oblasti Združenih narodov.

Mevorah je v svojem govoru omislil ameriško trditev, da je namen intervencije le zaščita neodvisnosti Grčije. Citiral je članikarja Walterja Lippmanja in Williama Shirerja, da

podpre argument, da je Amerika prevzela Grčijo. Theodore Heba, predstavnik Albanije, je napadel Grčijo. Dejal je, da grška vlada zaveza stališče, da je še v vojni proti Albaniji in da jo podpirata Amerika in Velika Britanija. Predsednik Grčije je na mirovni konferenci v Parizu dejal, da je Grčija še v vojni z Albanijo. Iz tega razloga je vodil opozicijo proti Albaniji, da bi izrazil svoje mnenje o italijanski mirovni pogodbi na konferenci.

Druge sporne zadeve bodo potisnjene v ospredje. Amerika je naznanila, da bo pozvala generalno skupščino Združenih narodov, naj določi datum za odpoklic ameriških in ruskih čet iz Koreje in ustanovi posebno komisijo, ki naj bi nadzirala evakuacijo.

Ameriška poteza bo odgovor Rusiji, ki je nedavno predlagala evakuacijo okupacijskih sil iz Koreje pred zaključenjem tega leta. Pričakuje se, da bo Amerika priporočala skupščini, naj se okupacija Koreje konča leta 1949. Dalje bo priporočala, naj posebna komisija Združenih narodov nadzira prve volitve v Koreji kot korak v neodvisnost. Amerika bo zavrgla vse prejšnje načrte, da pride Koreja pod poverjeništvu.

Parnika z židovskimi begunci prestežena

Hajfa, Palestina, 4. okt. — Dva parnika z židovskimi begunci so prestregle britske bojne ladje, ko sta se približala Palestini. Odpeljana sta bila v to luko, kjer so bili begunci takoj premeščeni na britsko ladjo, ki je odinila proti otoku Cipru, kjer so taborišča za židovske begunce. Člani posadke parnikov bodo morda aretirani.

Nasilja v stavki avtnih mehanikov

Detroit, Mich., 4. okt. — Stavka avtnih mehanikov proti lastnikom garaž se vrši v znamenju nasilja. Pripetilo se je več spopadov med stavkarji in stavko-kazi. Lastniki garaž so apelirali na policijski departament za zaščito. Župan Edward J. Jeffries je bil na seji mestnih odbornikov kritiziran, ker je izjavil, da policija ne sme biti udeležena v razbijanju stavke.

BRATOVŠČINA VOZNIKOV BO MORDA IZSTOPILA IZ FEDERACIJE

Chicago, 4. okt. — Ker je John L. Lewis, predsednik rudarske unije UMWA, na nedavni seji članov izvršnega sveta Ameriške delavske federacije preprečil sprejetje predloga, da se vsi uradniki unij podvržejo proviziji Taft-Hartleyevega zakona in podpišejo zapriseženo izjavo, da niso komunisti, bo morda bratovščina voznikov izstopila iz federacije. Zadevno grožnjo je izrekel Daniel J. Tobin, predsednik bratovščine.

Tobin je vodil na seji izvršne komisije sveta boj, da vsi člani podpišejo zaprisežene izjave. Lewis se je uprl in s tem preprečil unijam ADF vlaganje pritožb pri federalnem delavskem odboru. Robert N. Denham, pravni svetovalec odbora,

Truman apeliral na ameriško ljudstvo

Odpove naj se mesu en dan v tednu

Washington, D. C., 6. okt. — Predsednik Truman je sinoči v svojem govoru po radiu pozval ameriško ljudstvo, naj se odpove zavživanju mesa en dan v tednu. Torej naj bo brezmesni dan, ob četrtnih naj ljudstvo ne je perotine in jajc, vsak dan pa naj prihrani kos kruha, da bo Amerika lahko nasičevala ljudi v zapadni Evropi to zimo.

Predsednik je apeliral tudi na kompanije, ki izdelujejo žganje, naj zaprejo žganjarne za 60 dni, da se prihrani žito. Farmarji naj tudi znižajo porabo žita za govejo živino in perotino. Hranitev z živili naj se raztegne tudi na restavracije in hotele.

V svojem govoru je Truman opozoril na spekulante z žitom. Dejal je, da so spekulacije z žitom na borzah odgovorne za dviganje cen živežu. Zapretel je, da bo vlada storila korake proti spekulantom in omejila aktivnosti na borzah.

Poleg Trumanova so govorili državni tajnik Marshall, poljedelski tajnik Anderson, trgovinski tajnik Harriman in Charles Luckman, načelnik novega živilskega odbora. Vsi so apelirali na ameriško ljudstvo, naj je manj, da bo Amerika lahko pošiljala živila v zapadne evropske države, kjer je resno pomanjkanje živil.

Domače vesti

Obisk

Chicago, Dne 2. okt. so obiskali glavni urad Jacob Rozic, tajnik društva Lillje 764 SNPJ iz Milwaukeeja, in John ter Frances Selich od istotam.

Rojnice

Milwaukee. — Pri družini Louis Selich so se oglasile rojenice in pustile hčerko. Tako sta John Selich in žena postala stari oče in mati v upanju, da tudi vnukinja postane članica mladinskega oddelka društva Lillje 764 SNPJ.

Ze desetič stara mati

Mullan, Idaho. — Pri družini William in Josephine New so se oglasile rojenice in pustile hčerko, ki postane članica mladinskega oddelka društva 214 SNPJ, kakor je tudi njena mama. Tako je Mary Ziller, tajnica tega društva, že desetič postala stara mati.

Arabci morajo rešiti Palestino

Dvojno orožje se mora uporabljati

Bagdad, Irak, 4. okt. — Senator Sadi Albasam je dejal, da morajo arabske države rešiti Palestino in v prizadevanjih za dosego cilja morajo uporabljati dvojno orožje. Eno je preklic ekonomskih koncesij, drugo pa bojkotiranje britsko-ameriške trgovine.

Albasam je član iraške delegacije, ki se bo udeležila konferencie Arabske lige v Beirutu. Palestina bo glavni predmet diskuzij na konferenci. Razprave bodo tudi o resoluciji, katera je bila sprejeta na seji reprezentantov Arabske lige v Sofarju, Lebanon. Vsebinska resolucija še ni objavljena.

Arabska liga mora na konferenci odločiti o korakih glede rešitve Palestine. Rekel Albasam: "Arabske države obsodijo deklaracijo britskega reprezentanta na zasedanju skupščine Združenih narodov, da se bo odrekla mandatu nad Palestino, če ne bo skupščina rešila palestinskega problema. Deklaracija postavlja žide v isto kategorijo kot Arabce. Ta je le izraz stare politike Velike Britanije. Arabci ne bodo nikdar priznali, da imajo židje enake pravice v Palestini."

Politične stranke v Iraku so se izrekle za splošno stavko 3. oktobra. Ta naj bi bila demonstracija, da Arabci kot celota podpirajo člane izvršnega odbora Arabske lige. Člani tega odbora so zadnji teden zapretili s popolnim ekonomskim prelokom z Evropo in Ameriko, ako bo skupščina Združenih narodov odobrila načrt glede razkosanja Palestine na dve državi — židovsko in arabsko. Razkosanje je priporočal posebni odbor Združenih narodov za Palestino.

Člani danske vlade odstavljeni

Parlament izrekel nezaupnico premierju

Copenhagen, Danaka, 4. okt. — Vsi člani vlade so bili odstavljeni danes zjutraj po sprejetju resolucije v nižji državni zbornici, ki je izrekla nezaupnico premierju Kristensenu. Za nezaupnico je glasovalo 80 poslancev, proti pa 66 poslancev. Kristensen je liberalec.

Po glasovanju v zbornici je Kristensen naznanil, da bo apeliral na kralja Frederika, naj razpiše nove volitve. On je bil imenovan za predsednika vlade 7. novembra leta 1945. Nasledil je premierja Vilhema Buhla, socialisti.

Resolucijo, naj nižja državna zbornica izreče nezaupnico vladni premijerju Kristensenu, so predložili člani radikalne levčarske stranke.

Eisler in njegova žena bosta aretirana

Washington, D. C., 4. okt. — Hans Eisler, komunist in bivši nemški komunist, ter njegova žena Louise bosta aretirana zaradi deportacije. Zadevno naznanilo je objavil kongresnik Thomas, republikanec iz New Jerseyja in načelnik kongresnega odbora za neameriške aktivnosti. Aretacijo so odredile imigracijske oblasti, kar razkrija pismo, katero je Thomas prejel od T. B. Shoemakerja, imigracijskega komisarja. Aretacijo Eislerja in njegove žene so priporočili člani odbora na podlagi evidence, ki jim je bila predložena v teku zaslišanja zadnji teden. Eisler je priznal, da je postal član nemške komunistične stranke leta 1926, dasi je to zanikal, ko je prišel v Ameriko leta 1935.

ŽIDJE ODOBRILO RAZKOSANJE PALESTINE

Rabinec Silver se strinja s priporočili posebne komisije

VELIKA ŽIDOVSKA ARMADA

Lake Success, N. Y., 4. okt. — Židovska agentura za Palestino je v načelu odobrila načrt glede razkosanja Palestine na dve državi — židovsko in arabsko. Odobritev je naznanil rabinec Alha H. Silver, načelnik ameriške sekcije agenture, ki je kontrolno telo židovstva v vseh zadevah, ki se nanašajo na Palestino.

Silver je dejal, da se strinja z glavnimi priporočili posebne komisije Združenih narodov za Palestino glede reševanja sporov med židi in Arabci. Zavzel je pomirljivo stališče glede problema, opozoril pa je Veliko Britanijo in Arabce, ker nočejo kooperirati z organizacijo Združenih narodov.

Njegov argument je bil, da bi morala židovska država vključevati vso Palestino, toda njegova organizacija bo vseeno odobrila načrt glede razkosanja in s tem izvršila pravice židov, ker hoče, da Palestina postane domovina židov. Silver je odločno zavrnil predlog glede ustanovitve ene federalne države, v kateri naj bi bili židovski in arabski teritoriji, kakor tudi načrt, da se zapadna Galileja izloči iz židovske države. Dejal je, da njegova organizacija ne bo vodila odpora proti načrtu, da Jeruzalem postane separatna vladna enota, ako se bo načrt apliciral le na stari del mesta, ne pa na moderni del mesta, v katerem je 90.000 židov.

Palestina je pod mandatom Velike Britanije, katerega je dobila od stare Lige narodov. Silver je kritiziral britske oblasti, ker so predložile palestinski problem organizaciji Združenih narodov. Poudaril je, da bo židovska država, če bo ustanovljena, upoštevala suvereniteto arabske države in odločno branila svojo suvereniteto.

Voditelj židovskega odprnega gibanja v Palestini so razkrijali, da imajo oboroženo silo 70.000 mož. Ta je pripravljena za obrambo pravic židov v Palestini.

Stavka tehnikov v Milanu končana

Milan, Italija, 4. okt. — Osem dni trajajoča stavka tehnikov proti tekstilnim kompanijam je bila končana danes zjutraj. Unija je naznanila dosego sporazuma s kompanijami. Tehniki so zahtevali zvišanje plače. Pogodbi doseženega sporazuma niso bili razkriti.

ZVEZNI SODNIK BRENNAN IZDAL INJUNKCIJO PROTI UNLJI ADF

New York, 4. okt. — Federalni sodnik Stephen Brennan je na podlagi provizije protidelavskega Taft-Hartleyevega zakona izdal injunkcijo proti članom unije pristaniških delavcev ADF, ki so zastavkali. To je prva akcija na podlagi zakona, odkar je stopil v veljavo. Stavka je blokirala pošiljanje žita v Evropo, dostavljanje kruhovega olja mestom in ogrožila obrat papirnic. Stavka je komentiral izdaje injunkcije. Dejal je, da se bo unija pokorila, ker ni sankcionirala oclika stavke in noče kršiti nobene provizije Taft-Hartleyevega zakona. Joseph Ryan, predsednik unije, je komentiral izdaje injunkcije. Dejal je, da se bo unija pokorila, ker ni sankcionirala oclika stavke in noče kršiti nobene provizije Taft-Hartleyevega zakona. Charles T. Douds, pokrajinski direktor federalnega delavskega odbora, je dejal, da je in-

Žganjarne bodo dobile manj žita

Luckman naznanil sklenitev dogovora

Washington, D. C., 4. okt. — Bela hiša je naznanila, da so reprezentanti kompanij, ki izdelujejo žganje, dali zagotovilo, da ne bodo uporabljali pšenice in znižali porabo drugega žita za polovico, da bo Amerika lahko nasičevala lačne ljudi v zapadni Evropi.

Sklenitev dogovora je naznanil Charles Luckman, načelnik posebnega živilskega odbora, katerega je nedavno ustanovil Truman, po konferenci z reprezentanti žganjarskih kompanij. Na podlagi dogovora in s kooperacijo kompanij bo Amerika prihranila 2.500.000 bušljev žita mesečno.

Namesto žita bodo žganjarne rabile pri izdelovanju alkohola krompir, riž, sladkor in drugega nadomestila. Luckman je dejal, da žganjarne ne porabijo dosti pšenice pri izdelovanju likerjev, temveč drugo žito. Mesečna poraba žita znaša sedaj povprečno pet milijonov bušljev.

Trgovinski tajnik Harriman, načelnik odbora Trumanovih svetovalec, je predlagal akcijo proti spekulantom z žitom, ki so odgovorni za dviganje cen. Dejal je, da prostovoljne omejitve spekulacij na borzah ne zadoštujejo.

Kongres bo pozvan, ko se bo sestel na zasedanju po novem letu, naj podaljša kontrolo nad izvozom žita v zapadno Evropo v soglasju z načrtom državnega tajnika Marshalla, ki predvideva potrebnost 22 milijard dolarjev za rekonstrukcijo in rehabilitacijo zapadne Evrope.

Poljedelski tajnik Anderson je po seji članov kabineta naznanil, da bo morda federalna vlada kupovala žito direktno od farmarjev, ne na žitnih borzah. Program določa vzpostavitev sistema, katerega je lani osvojila vladna Commodity Credit Corp. Trumanovo naznanilo, da bo morala Amerika poslati v zapadno Evropo 570.000.000 bušljev žita v prihodnjih mesecih, je izzvalo kontroverzo med uradniki administracije. Truman je dejal, da bo morala zapadna Evropa dobiti žito v dobi med decembrom in marcem prihodnjega leta.

Unija je naznanila dosego sporazuma s kompanijami. Tehniki so zahtevali zvišanje plače. Pogodbi doseženega sporazuma niso bili razkriti.

Unija je naznanila dosego sporazuma s kompanijami. Tehniki so zahtevali zvišanje plače. Pogodbi doseženega sporazuma niso bili razkriti.

FRANCIJA MORA DOBITI POMOČ V NOVEMBRU

Zunanji minister Bidault konferiral s predsednikom Trumanom

KRITIČNA EKONOMSKA SITUACIJA

Washington, D. C., 4. okt. — Apel Francije na Ameriko za hitro pomoč je bil predložen Béli hiši, ko se je francoski zunanji minister Georges Bidault sestel s predsednikom Trumanom. Razgovor med njima je trajal eno uro.

Bidault se je po konferenci s Trumanom sestel s članikarji, katerim je povedal, da mora Francija dobiti pomoč po 1. novembru, ko bo izčrpala sklad ameriških dolarjev. Ko se bo sklad izčrpal, ne bo mogla Francija kupovati premoga, živil in drugih potrebščin, ako ji Amerika ne bo priskočila na pomoč. Naglasil je, da je ekonomska situacija v Franciji kritična.

Konferenca med Bidaultom in Trumanom se je udeležil tudi francoski poslanik Henri Bonnet. Predsednika sta opozorila, da bo morala Francija dobiti ameriško pomoč okrog \$120.000.000 na mesec, dokler se ne bo pričel izvajati Marshallov načrt, ki predvideva potrošnjo 22 milijard dolarjev v štirih letih za rekonstrukcijo držav v zapadni Evropi. Truman je prej razkril, da bosta Francija in Italija potrebovali najmanj \$580.000.000 v dobi med decembrom in marcem prihodnjega leta.

Bidault in Bonnet sta pozneje konferirala z državnim podtajnikom Robertom Lovetom in poljedelskim tajnikom Andersonom. Poudarila sta, da bo Francija potrebovala najmanj \$600.000.000 v prihodnjih petih mesecih.

Člani posebnega živilskega odbora, kateremu načeluje Charles Luckman, se bodo sestali z Andersonom in trgovinskim tajnikom Harrimanom. Slednji je izjavil, da bo morala Amerika prihraniti najmanj 100.000.000 bušljev pšenice za izvoz v zapadno Evropo, kjer je pomanjkanje.

Prej so bila izrečena svarila, da bo zapadno Evropo zadela katastrofa, če ji Ameriko ne bo takoj priskočila na pomoč.

Diskuzije o italijanskih kolonijah

London, 4. okt. — Namestniki zunanjih ministrov štirih velicil — Velike Britanije, Rusije, Amerike in Francije — so se sestali na konferenci v Londonu. Predmet diskuzij je bodočnost bivših italijanskih kolonij v Afriki. Te so Cirenjaka, Tripolitanija, Eritreja in Somalija. Ako se ne bodo mogli sporazumeti, bo morala skupščina Združenih narodov odločiti o bodočnosti kolonij.

Kampanja britske konservativne stranke

London, 4. okt. — Voditelji konservativne stranke so naznanili začetek volilne kampanje, v kateri bodo potrosili štiri milijone dolarjev. Izrazili so mnenje, da od kampanje zavisi usoda delavske vlade premierja Attleeja. Odločitev bo padla pri splošnih volitvah. Lord Woolton, načelnik stranke, je dejal, "da bo denar potrošen v zvezi s pripravami za borbo, katere cilj je ohranitev svobode v Veliki Britaniji."

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE
JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Nerocnina za Zdruzene drzave (izven Chicaga) in Kanado \$3.00 na leto, \$4.00 za pol leta, \$2.00 za cetrty leta; za Chicago in okolice Cook Co. \$3.50 za celo leto, \$4.75 za pol leta; za inozemstvo \$11.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$3.00 per year, Chicago and Cook County \$3.50 per year, foreign countries \$11.00 per year.

Cvna oglasov po dogovoru.—Kopiralci dopisov in nenarocnih clankov se ne vraclajo. Kopiralci literarne vsebine (critice, povesti, drama, pesmi itd.) se vrnejo posiljatelju le v sluzaju, ce je prilozil polstaino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts such as stories, plays, poems, etc. will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vsa, kar imate stik s listom:
PROSVETA
2657 - 59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

Glasovi iz naših naselbin

Peticije za poraz škodljivega zakona

Detroit, Mich.—Kampanja za razveljavljenje protidelavskega Callahanovega zakona o "tuje-zemskih agentih" v državi Michigan se bliža koncu, da pride zadevni predlog proti temu zakonu na glasovnico. Zadnji dan za vložene peticije je 11. oktobra. Peticije morajo biti do tega datuma v uradu tajnika države Michigan.

Reakcionarnemu državnemu senatorju Callahanu se je posrečilo, da je porinil svoj protidelavski osnutek skozi državno legislaturo pod pretvezo, da bo likvidiral "komuniste" in "tuje agente," četudi ni nikjer v zakonu z besedo omenjen komunizem, dočim je besedilo o "tujih agentih" tako široko definirano, da se lahko porabi proti vsaki cerkvi, podporni organizaciji, delavski uniji ali pa proti vsaki tujejezični skupini.

To zlasti lahko zadene Slovence, ki dopisujejo s svojci v stari domovini, namreč v Jugoslaviji, ker jih bi po tem zakonu lahko krstili za "tuje agente." Na primer, ako je kak sorodnik tukajšnjih Slovencev v jugoslovanski vladi, pa bi tukajšnji njegov sorodnik z njim doobsoval, torej bil z njim v pisarnih stikih, kar je povsem naravno in logično, bi ga po tem zakonu enostavno lahko smatrali za "tujega agenta."

To so dovolj važni razlogi, da se tak zakon razveljavi z glasovnico potom peticij. Pred kratkim je tukajšnji duhovnik Walter Wagner izjavil, da po tem zakonu lahko smatrajo cerkev kot "tuojo agentko." Povedal je, da je bil lani v Evropi v zadevi relikva za otroke in je seveda delal z agenti tujih držav in jim pomagal pri relikvem delu. V sled tega ga ta zakon sedaj lahko prikaže kot agenta tuje države!

V istem smislu so prizadete tudi delavske unije, ki imajo vezi z delavskimi unijami v Kanadi in Angliji, torej s tujimi državami. Isto velja tudi za podporne organizacije, ki pošiljajo zapuščine umrlih članov dedicem v tuje države.

Zadevne peticije so pripravili skupno predstavniki delavskih unij, raznih cerkva, pravniki in napredni elementi.

Zanimivo pri tem je to, da so poleg unijskih delavcev in voditeljev peticije podprle in podpisale prominentne osebe. Eden med prvimi podpisniki peticije je bil župan Edward J. Jeffris. Dalje so med podpisniki profesorji in učitelji ter duhovniki.

Apeliraj na člane društva Young Americans št. 564 SNPJ in društva Wolverines št. 677 SNPJ, da vrnejo podpisane peticije najkasneje do 10. oktobra. Dostavite jih v prostorih Slovenskega delavskega doma.

SANS je aktivno udeležen pri pobijanju reakcionarnih namer, ki se širijo zlasti sedaj po Ameriki. Sploh so pri tem delu aktivne vse napredne organizacije in progresivni elementi, da se zajezijo val nazadnjaštva.

Razume se, da za to delo po-

trebujemo denarja. Prispevki za nadaljevanje naprednega dela se hvaležno sprejemajo. Zlasti mladina se vabi, da pomaga pri tem delu moralno in gmotno.

V nedeljo, 12. oktobra, priredita obe tukajšnji postojanki SANSa skupno vinsko trgatve v Slovenskem delavskem domu na 437 S. Livernois. Pričetek ob 3. popoldne. Na razpolago bo obilo zabave in razvedrila za vse. Pridite!

V nedeljo, dne 26. oktobra, pa se bodo predvajale filmske slike iz stare domovine v Slovenskem narodnem domu na 17149 John R. Pričetek ob 4. popoldne. Tuudi ta prireditve se bo vršila pod istim vodstvom. Udeležite se!

Banket v počast Pepperju 12. okt.

New York, N. Y.—Na banketu, ki bo prirejen dne 12. oktobra v počast senatorju Claudiu Pepperju v hotelu Pennsylvania, bo med drugimi nastopil tudi Ivan Petroff, član operne

Ivan Petroff

druže iz San Franciscusa. Banket prireja Ameriški slovenski kongres kot priznanje senatorju za njegov doprinos širjenja demokracije in prizadevanja za svetovni mir.

Na banketnem programu bodo nastopili tudi zastopniki iz slovenskih dežel, ki se mudijo na zasédanju Zdruzenih narodov v New Yorku. Udeležba obeta biti ogromna tudi od strani članov Ameriškega slovenskega kongresa in vseh pridruženih slovenskih organizacij. Obenem bo ta prireditve nekak začetek kampanje za izvolitev naprednih zastopnikov v kongres prihodnje leto.

Vstopnina na banket stane \$7.50 za osebo. Vstopnice se dobe v uradu Ameriškega slovenskega kongresa na 205 E. 42nd st., soba 1816, telefon Murry Hill 3-0477.

Vinska trgatve in predvajanje filmov

Detroit, Mich.—Kakor sem poročala v Prosveti z dne 30. septembra, bosta tukajšnji podružnici št. 1 in št. 108 SANSa skupno priredili vinsko trgatve v Delavskem domu na 437 S. Livernois v nedeljo, dne 12. oktobra. Ker so vinske trgatve zelo redke med nami, boste imeli le-

po priliko, da se spet pošteno zabavate. Uljudno vabimo vse rojake od tukaj in iz sosedne Kanade. Ves prebitek je namenjen za odbor svobode tiska.

V istem dopisu se je vrnila pomota glede datuma o predvajanju filmskih slik iz stare domovine, ki se bo vršilo na nedeljo, dne 26. oktobra, ne 23. oktobra, kakor je bilo pomotoma označeno. Slike se bodo predvajale v Slovenskem narodnem domu na 17149 John R. namreč na vzhodni strani mesta. Ti filmi so novi in še niso bili predvajani pri nas. Pridite in videli boste škofa Rožmana in generala Rupnika, kako sta se klanjala okupatorju.

Torej zapomnite si ta dva datuma: Dne 12. oktobra bo vinska trgatve v Delavskem domu na Livernoisu, dne 26. oktobra pa filmske slike iz starega kraja v Narodnem domu na John R. Udeležite se obeh prireditve!

Odputuje na obisk v Californijo

Steubenville, Ohio.—Na dolgo potovanje k svoji hčeri in njeni družini v Californijo se bo podala moja teta Jennie Gorjup iz Clevelanda. Želim ji srečno vožnjo tja in nazaj, kajti zračna vožnja je včasih dokaj nevarna.

Zdi se mi, da postaja Ameriška vedno manjša, da smo čedalje bližje Californiji, kajti letala so zelo skrčila razdalje. Tako vidimo, da zadnje čase ljudje hodijo v daljno Californijo na počitnice bodi z letali, avtli ali z vlaki. Mnogi grede tja tudi zdravit se reumatizem in druge take nadloge. Pred leti se ni mnogo slišalo, da gre ta in oni v sončno Californijo.

Pred kratkim sta se vrnili iz Californije moji sosed, pa bosta spet šli tja. Ravno tako se pripravljata neka družina in prodaja svoj dom, da se naseli stalno v Californiji. Zadnja leta se je mnogo ljudi naselilo v to državo ob sinjem Pacifiku.

Tako je pač najboljša, kdor namreč zmore. Zdi se mi, da so se zadnja poletja kar nekam skrčila, tako kratka so, kajti pomlad je zelo pozna in jesen zelo zgodna. Zato se človeku čudno zdi, da bi v teh treh ali štirih mesecih poletja kaj pridalo obrodilo. Želim vsem jednotarjem gorko peč vse tja do maja, četudi se bo premog, kakor poročajo; precej podražil.

Seznam prispevkov podružnici 48 SANS

Cleveland, O.—Zadnje čase smo pri podružnici št. 48 SANSa prejeli sledeče prispevke za SANS:

Društvo Kras št. 3 SDZ je plačalo članarino za julij in avgust v vsoti \$12, Mary Lustik je prispevala \$2, Paula Kline (sedaj v Floridiji) \$2, Joseph Ošar \$2.50, Steve Sustarich št. \$2, Frank Petric \$2 in Josephine Vesel \$3. Društvo Mir št. 142 SNPJ je plačalo članarino za tri mesece

Charles Luckman, predsednik Lever Bros. Co., ki ga je Truman imenoval za načelnika "narodnega" živečnega odbora (28 članov), da mu svetuje, kako "pobijati" draginjo in konservirati živeč. Da se Luckman na vse to dobro razume, je dokaz v tem, ker je Lever Bros. Co. tako početni svlačala cene za 10% sočivnemu olju, ki ga prodaja pod znamko "Spry," kakor tudi milu (Lux, Lifebuoy, Swan). S tako metodo se gotovo lahko marškalja "konservira"...

v vsoti \$18 in \$10 za O. B. Skupaj nabranega v tem izkazu \$36. Družina Frank Mihelič je prispevala \$10 namesto venca za pokojno Rose Rupnik iz Loraina, Ohio.

Dalje je naša podružnica prejela tudi sledeče vsote za odbor svobode tiska:

Joseph Okar je prispeval \$2, društvo Zdruzeni bratje št. 28 SNPJ je dalo \$50, društvo Svoboda št. 748 SNPJ tudi \$50 ter društvo Zdruzeni Slovenci št. 23 SDZ vsoto \$10. Družina L. Pirc je prispevala \$5 in društvo V boj št. 53 SNPJ obljubljeno vsoto \$50.

Vsem prispevateljem se v imenu podružnice iskreno zahvaljujem in želimo še nadaljnega odziva s prispevki.

O plesni veselici naše podružnice, ki je bila določena za 5. oktobra, smo že parkrat prej poročali. Ker bo ta dopis morda prepozno dospel v uredništvo, ne bom o tem pisal in vabil. Lahko pa dodam, da ves čisti prebitek od te veselice bo šel v namen, za katerega SANS zbira prispevke.

Ob vsaki priliki se spomnite na SANSa s prispevki, bodisi za O. B., za obrambo svobode tiska ali za upravne stroške. To je potrebno, ako hočemo, da bo SANS v bodoče vršil svoje naloge, ki si jih je nadel v korist rojakom v stari domovini.

Jos. Durc, tajnik.

Reakcija v boju proti napredku

Cleveland, O.—Reakcija imenuje Jugoslavijo—"slabotno rojeno dete." Kako absurdno je to, lahko vidi vsakdo, ki ni slep. In reakcija sama dobro ve, da nova Jugoslavija je trdna in čvrsta, baš zato pa kujejo take izjave, da zavajajo ljudi z namenom, da škodujejo novi uredbi v Jugoslaviji.

Vsi pošteni ljudje lahko vidijo, da si je nova Jugoslavija v kratki dobi dveh let, odkar se je osvobodila tujih in domačih izkoriščevalcev, že zelo opomogla na vseh poljih prizadevanj. Koliko krajev je dobilo elektriko, elektrifikacija pa gre še vedno naprej z graditvijo novih hidrocentral. Koliko mostov so popravili in zgradili nove, koliko novih tovarnov so že zgradili, koliko stanovanjskih hiš. In vse to v tako kratkem času.

Vse to dokazuje, da je sedanja vlada na delu noč in dan za izboljšanje razmer. Po vsej državi gradijo nove železniške proge, nove ceste, vodovode, električne daljnovode itd. In to naj se označi za "slabotno dete"? Kaj takega govoriti je zmožen le zavistnež, nemoralen mašičevalec, ki obrekuje novo Jugoslavijo samo zato, ker so mu bila tla v Jugoslaviji prevročna in je moral vsled svoje slabe vesti bežati čez mejo.

Čudim se, da mora biti kak-

šen človek tako hudoben, da trosi same laži v svet. Teh laž je na kupe in vse so naperjene proti Jugoslaviji in Rusiji ter ostalim državam, ki so se otresle izkoriščevalskega sistema in si postavile ljudske vlade, ki delajo za dobrobit ljudstva. Niha v teh državah nikogar ne silijo postane komunist. Vse, kar je treba, je to, da vsi ljudje pomagajo z delom pri obnovitvi razbitih dežel. To je pravilo in pošteno; parazitski razred se seveda jezi, ker se ne more več rediti na račun delovni mas. Izkoriščevalcem je o klenkalo, zato sedaj sipljejo svet laži.

Mi pa kar naprej razmetujemo milijone in milijarde dolarjev zato, da se vzpostavijo stari sistem v tistih evropskih deželah, ki so ga zavrgli. Pošiljamo tudi orožje, da preprečimo napredok ljudskih mas. To delamo na Kitajskem in v Grčiji ter Turčiji, ki niso nikdar poznale demokracije. Sploh vodimo tako politiko vsepovsod, po svetu, kjer je kaj izgleda, da se ustvari tok napredka. Ampak eno gotovo: napredek in razvoj gresta naprej, četudi počasi, vendar pa gresta naprej. Na prizadevanje za ustavev na predka se ne more obnesti, kar ti temni časi so ostali v pretklobi. Sedanjost zahteva nove dobe in nove uredbe.

Radijski komentarci, ki da za dnevom sipljejo strup napredku doma in po svetu, besijo vso krivdo na Rusijo. Rusija je kriva vsega zla, vse mednarodnih nesporazumov, smo pa nedolžna jagnjeta. Rusija ni odobrila tega in onega ne povedo pa, zakaj ni odobrila. Poslušalci radijskih veski nikdar ne čitajo naprednih listov, si gotovo mislijo: "je pa res hudobna dežela."

Vsak majhen incident, ki pripeti v tržaški okolici ali Trstu, razbodbajo kot za nekakši dogodek, ki so ga seveda zakrivilli Slovenci, nikdar ne zveznike okupacijske oblasti. Vse obesimo Slovencev na vrstami pa so nedolžni angeli. Seveda so z njimi vred nedolžni tudi tržaški fašisti.

Ce misli Washington, da se denarjem vse doseže, se groznoti. Pravica in resnica, ki mata zelo težavno pot, da prdreta v svet, končno vedno zmaga! V Washingtonu se mojo zato, ker mislijo, da je denar vse, resnica pa je, da je denar prvi in glavno. Ker države vzhodni Evropi dobro vedo, da je delo prvo in glavno, zato njo hova ljudstva delajo in ustvarjajo, na denar se pa pokinjajo.

Koliko prirodnih katastrof je bilo v tem letu v Ameriki Seveda, če bi prirodne sile ugnjale svoje muhe v Rusiji z Jugoslavijo, bi reakcija pisala da je to "kazen božja." Kadusua zadene pokrajine, ki so po našo sfero vpliva, je to nepreprečljiv pojav narave, kadar usua zadene pokrajine v vzhodni Evropi, tedaj krivdo enostavno obesimo na vrat komunizma.

V listih in po radiju je vsepo govorenjavi proti komunizmu. Vse, kar količka diši po napredku, označijo za komunizem. Sedaj seveda reakcija najbolj skrbi, kdo bo zmagal: komunizem ali kapitalizem, zato neprenehoma trosijo v svet laži po deželah, ki dišijo po komunizmu oziroma po napredku ljudskih mas.

Kakor smo čitali v časopisu se škofu Stepincu kar dobro godi v zaporu, četudi so mu bili dokazani izdajalski prestopi proti državi. Vsekakor Jugoslavija postopa previdno napredno maziljenjem, da ji ne bodo mogli očitati, da je "protiverska." Na splošno to ni prav. Vlada ne bi smela biti popustljiva in pram svojim sovražnikom, ki si ji stregli po življenju.

Končno želim omeniti te da če hoče ameriški delavec doseči, si mora izvoliti delavsko vlado s tem, da si ustvari svojo lastno delavsko stranko. Ker pa se ameriški delavec ne zga ne, bodo še nadalje vladali wallstreetški bankirji in kapitalisti ter monopolisti in kapitalisti, ki se redijo na račun delavskih mas vsled njihove brezbriznosti. Julija Poček.

V znamenju hysterije in sleposti--II

Ta dežela je res zašla v čudne vode. Vsaka konstruktivna in mednarodno pomirjevalna misel v današnji okuženi politični atmosferi domi povsem tuje in votlo in prazno, kot nekaj povsem nezaželjenega; nekaj kar moti tok dogodkov, tok usmerjenosti. Sugestirajte ponovno oživetje UNRRA-e, ki naj nadomesti tako zvaní Marshallov načrt in gledali vsa bodo kot največje čudo in končno vzklíkni: "Aha—komunist!" In zato res nihče kaj takega ne sugerira, dasi bi bil to tako za Ameriko kot Evropo najmodrejši in najboljši konstruktiven korak. Sem pa tam se sliši glas, da bi se morala vsa akcija za pomoč in rekonstrukcijo Evrope centralizirati v območju Zdruzenih narodov. Toda ta misel je za Trumanovo Ameriko tuja, povsem odklonilna. V tej deželi se sploh nihče resno ne ukvarja z njo, marveč ima privrčence le izven Trumanije—v Kanadi med socialisti, v zapadni Evropi med levicarji in pa v sovjetskem bloku.

Sovjetski blok sploh argumentira, da bi se morala koncentrirati vsa akcija za rekonstrukcijo Evrope pod vodstvom posebne komisije Zdruzenih narodov, ki je bila v ta namen ustanovljena v začetku tega leta. V tej komisiji so zastopane vse evropske države z Rusijo vred. Ampak ta komisija je bila po zaslugi ameriške in angleške diplomacije popolnoma potisnjena na stran in danes ni skoraj sluha o njej. Sovjetski blok s tem svojim insistiranjem seveda ne bo nič dosegel, kajti prvo in zadnje besedo pri tem ima ameriška diplomacija, ki ima na svoji strani tudi dolgo verigo satelitov. Ti pa si Ameriki ne upajo ugovarjati, kajti mnogi so odvisni od nje, drugi se pa Washingtonu ne marajo zameriti.

Kot smo že dejali na tem mestu pred par meseci, je Moskva storila največjo napako, ker se ni oprijela vržene ji bilke in ostala do konca v Parizu pri sestavljanju tako zvanega Marshallovega načrta. Držala je v rokah vse trumfe, toda jih je proč vrgla še predno si jih je ogledala. Vse obtoževanje s strani sovjetskega bloka, da Amerika s svojim Marshallovim načrtom zabija veliko zagozo med zapadno in vzhodno Evropo, ki sta potrebna druga druga, je le votlo doneča retorika. Faktično je to priliko dal Trumanovi provokativni in zavojeni diplomaciji sovjetski blok, predvsem Moskva, ker ni izrabila ponudene ji prilike in postavila Washington v defenzivo. To bi bila lahko storila s tem, ako bi bila ostala v Parizu z vsem svojim blokom vred, sodelovala pri sestavi načrta za rekonstrukcijo ali "rekonstrukcijo" Evrope in ga servirala našim republikancem in demokratom.

Marshall-Trumanovo diplomacijo bi bila lahko izgrala tudi s tem, ako bi bila dovolila svojim satelitom sodelovanje na pariški konferenci, samia pa si umila roke z izjavo, da se ona odstranjuje vsled tega, ker bi njeno sodelovanje slej ko prej postavilo v nevarnost vso možno ameriško gospodarsko pomoč Evropi vsled velike antisovjetske gonje v Ameriki. Lahko bi še dodala, da ona ne išče zastonske pomoči, marveč bi bila vesela, ako bi v Ameriki dobila večje kredite za nabavo strojev in drugega materiala za rekonstrukcijo svojih razbitih mest in pokrajin.

S tako politiko bi bila ubila več muh. Na eni strani bi bila omogočila vsem svojim satelitom sodelovanje v Parizu z ameriškim sateliti, kar bi scmentiralo Evropo in izpodkopal po zapadnih silah postavljeni "železni zastor". Da so bile vse balkanske države s Poljsko, Čehoslovaško in Ogrsko vred pripravljene sodelovati pri "Marshallovem načrtu", je dejstvo, katerega ne more utajiti ali zakriti noben zofizem. Da tega niso storile, je vzrok v tem, ker bi se bile v nasprotnem primeru izneverile svoji solidarnosti z Rusijo. Od tega bi jih bila lahko odvezala le Moskva s podobno politiko kot jo omenjamo zgoraj.

Na drugi strani bi bila s tako politiko postavila ob steno Trumanovo diplomacijo, jo prisilila bodisi na revizijo v smer mednarodne sprave ali pa na samorazkrinkanje z odklonitvijo "Marshallovega načrta" za VSO Evropo. Da se ni zgodilo ne prvo ne drugo, se imajo Trumani in Marshalli in Vandenbergi in Dulles zahvaliti predvsem—"ajzenponarski" politiki Moskve.

Trumani, Marshalli, Vandenbergi, Dulles si zdaj na konju. Skoraj ni dvoma, da bodo od kongresa dobili, kar bodo zahtevali za—"pobijanje komunizma" v Evropi. Naj poudarimo, da tukaj ne gre za ohranitev kakšne demokracije. Kot se je v Lake Successu 28. sept. izrazil Herschel V. Johnson, podnačelnik ameriških zastopnikov pri Z. N., je glavni ameriški cilj v Grčiji "...razvoj take gospodarske politike, katero mi smatramo kot zdravo." Z drugo besedo: vzpostavitev kapitalizma in preprečenje socializma.

Slične težnje zasleduje ameriška diplomacija tudi v Italiji in vsej zapadni Evropi. Temu cilju naj služi tudi Marshallov načrt, ki bo stal ameriške davkoplačevalce po vseh videlih vsaj \$20 milijard. Za ameriški kapitalizem je to majhna cena, kajti plačalo jo bo v pretežni meri ameriško delovno ljudstvo. Na drugi strani bi UNRRA stala Ameriko kvečjemu polovico manj, to je, ako bi bila UNRRA ostala na isti finančni višini kot je bila lani in predlanskim. In kaj je važnejše, bi UNRRA lahko blažila tudi politična nesoglasja med Vzhodom in Zapadom in efektivno celila rane razbite in lačne Evrope.

Ako bi bilo v deželi kaj politične zrelosti in zrelosti, ako bi ne bila postala žrtev najbolj cinične, dobro preračunane in zlonamerne politične hysterije, s katero monopolisti zakrivajo izžemanje konhumentov z brezvestnim navijanjem cen, na drugi strani pa grade svojo imperialistično hegemonijo ter svet tirajo v novo vojno—tedaj bi nastal pritisk na zvezno vlado in kongres za upostavitve UNRRA-e. To bi bil tudi pravi balzam za razburjene in raztrgane živce in svet bi se zopet znašel na poti sanacije.

Nobeneaga dvoma ni, da se posebno Italija in Francija nahajata v opasnem gospodarskem stanju. In sicer se nahajata v slabem položaju predvsem vsled neposobnosti svojih vlad. Vprašanje je, kakšno moralno dolžnost ima ameriško ljudstvo napram državam, ki se nahajajo v kritičnem gospodarskem in političnem položaju vsled tega, ker se branijo uvedbi potrebnih dalekosežnih notranjih reform, pa magari če vodijo v socializem?

Senator Taft se je na svoji turi po zapadu lahko prepričal, "kaj ljudstvo misli..." Povsod, kamor je prišel—in Los Angelesu, San Franciscu, Seattleu, Tacoma, etc.—so mu delavci priredili slinčen sprejem kot ga vidite na sliki. Ta slika je bila sneta v Tacoma, Wash.

TOVARIŠI

POVEST PARTIZANSKE ZVESTOVE

TONE SELIŠKAR

(Nadaljevanje)

Jeza in razočaranje pa sta bila še večja, ker so jih že koj prvi dan ogoljufali in izropali. Ves ta jesenski čas so se počasi pripravljali na selitev. Zaklali so predčasno svinje, da so si osušili mesa in pripravili maščobo za prve tedne v tujini, napolnili so s premoženjem vreče, kose in bisage... Zdej pa so morali vse to doma pustiti. Le toliko je smel vsakdo s seboj vzeti, kolikor je lahko sam nesel. Bili so orpani poslednjih svojih dobrot z domače zemlje. Nekdo je od jeze pograbil velik lonec masti in ga treščil v gnojnico, toda žandar ga je tako silo udaril s puško po glavi, da se je kar sesedel na tla in tamkaj bedasto buljil predse, dokler ga s silo niso odvedli na kamion. Da, doma je ostalo vse bogastvo: žito, sadje, temkovec, drva in stelja, ostala je vsa živina, Liska, Rjavka in Prama ter Belka, ostale so škrinjne in omare, postelje in perjenice, javorjeve mize, zibelke in kolovrati, svetniki na stenah, začrnele ure, ki so tiktakale leta in leta in se bodo zdaj, ko jih bodo odpeljali, ustavile...

Toda kakšen vršč in vpitje je pred Frecetovo hišo? Pravkar ga vlečeta dva žandarja iz trgovine, Frece pa se brani, upira se z nogami v tla, besni in se trga iz rok žandarjev. Njegova žena motovili z rokami po zraku, teka kakor brez uma v trgovino in nazaj na cesto, tuli in se zaletava v žandarje. Kaj pa se je vendar zgodilo takinega...? Mar je smrt stopila iznenada v hišo? Saj Frece ne gre nikamor. Še včeraj je od nekje pripeljal voz orehov in dva velika sode jabolčnica...

Toda Pavlek ni mogel slišati razgovora med Frecetom in Štrbenkovim Dolfom, ker sta se razgovarjala v trgovini takoj za tem, ko so se vojaki pripeljali v vas. Takole je bilo: "Dragi bratranec, pripravi se nemudoma, izseliti se boš moral tudi ti!" mu je dejal Dolfo s hlinjeno potrtostjo in obžalovanjem. "Še včeraj so mi zatrjevali, da zate ne velja odločba o selitvi, v Gradec sem se peljal nalašč zate in povsod so mi obljubili, da boš ostal v Kalu. Včeraj zvečer pa je prišel ukaz iz Celja tudi zate. Strašno mi je hudo, verjemi mi, toda ne da se pomagati..." Frece se je takoj sesedel na stol ob tej novici, saj mu je bilo, kakor da bi mu kdo žebelj v glavo zabil. Vse misli so mu odpovedale, strmela je v bratranca kot v pošast, potem pa je prišel noreti po trgovini kakor obsedene in grabil z rokami v predale in vreče kakor človek, ki se utaplja in se oprijemlje sleherne bilke. Tedaj je že stopil v trgovino pruski žandar in zakričal surovo: "Marš ven, nate ne bomo čakali!" Frece se je zakadil v bratranca, kajti ta hip je uvidel, da ga je le-ta prevaril in ves čas imel za norca. Zgrabil ga je za obleko, ga stresel kakor hrusko in tulil vanj: "Ti, samo ti si to zakrivil! Lopov si, pa ne bratranec! Lump!" Toda Štrbenkov Dolfo je bil začuda miren. Ko se ga je otresel in sta ga zgrabila žandarja, da ga ukrotita, mu je dejal: "Oprostite mi zmerjanje, ker vem, da te je novica pretresla. Toda nemška oblast je ve, kaj dela, zato se nikar ne repenči, kajti slabše bo zate, če se bo upiral. Ničesar ne boš izgubil. Vse se bo lepo zapisalo, ocenilo, tamkaj v Nemčiji boš dobil vse povrnjeno. Firer je ved-

no mož-beseda! Spametuj se in se pripravi za dolgo pot. In vso srečo ti želim tamkaj v rajhu!" "Saj vendar nimam ničesar pripravljenega, vsaj nekaj dni odloga mi dovolite!" je javkal Frece, ker se je zavedal, da se s temi vrugi ni šaliti. "Kar v kovčeg nabaši, kar najbolj nujno potrebuješ. Oficir je že nestrpen!" je dejal Štrbenk trdo. "Ali ste vsi ponoreli?" je kričala Frecetova vsa zaripla od joka. "Da bi tu pustila vse to, kar sva s tolikim trudom pridobila...?" Pristopil je gestapovski oficir, ki je vodil vso selitev. Ker ni razumel zakaj gre, mu je Štrbenk pojasnil vzrok vsega tega razburjenja. Frece mu je hitel ves obupan razlagati, da je bil vedno navdušen pristajač Hitlerja še v stari Jugoslaviji in da še danes za firerja da življenje, če je treba in da je to z njegovo izselitvijo prav gotovo pomota in če bi firer vedel...

"Pravkar si dejal, da daš tudi življenje za firerja, če bi bilo treba!" mu je napol v smehu zabrusil nazaj oficir. "Zdej pa, ko firer ne zahteva od tebe kot le to, da se umakneš s tega kraja, ki ga bomo utrdili proti zunanjim sovražnikom, zdej nočeš niti tega zanj žrtvovati...?" Frece se je zgrabil za glavo, saj je oficir govoril golo resnico, pa je vendar še upal, da se bo dalo vse to kako popraviti. Cmeril se je kakor pravcata meva, vaščani na kamionih pa so mu krvavo privoščili to nesrečo. Zakaj pa sedaj tarpa in moleduje, ko je vendar sam pripovedoval, kako se jim bosta tamkaj v Nemčiji cedila med in mleko...? Čemu pa se upira, saj bo tudi sam deležen tamkaj vseh teh firerjevih dobrot! "Saj, saj... življenje za firerja!" je jecljal Frece, kakor obsojenec pod vešali, ki bi vse izdal in vse podpisal, da bi se le rešil. "Ampak to, to... Oh Jezus Kristus, gospod oficir, to je vendar krivično!" "Ne odpiraj svojega umazanega gobca!" je zarjovel nadenj oficir. "Firer ni nikdar krivičen! Mar želiš, da te dam ustreliti kakor psa, ko pusejš naše pravične odredbe?"

Frece je prebledel, žena njegova je zakričala od strahu in trepetala sta v smrtni grozi. Ponižno kakor pretepena čucka sta šla v hišo po svoje stvari. Žena pa, seveda, je še upala malce. Vrnila se je, pokleknila pred oficirja pred vsemi vaščani in ga z dvignjenimi rokami prosila milosti. Na veliko veselje nesrečnikov na kamionih, pa se je oficir zaničljivo obrnil stran in zabevsal: "V desetih minutah se odpeljemo! Marš!" Frece pa je zgoraj v stanovanju naglo mašil v kovčeg velike skupke bankovcev, zlatino in srebrnino, žena je begala iz sobe v sobo in ni vedela, kaj pograbiti. Omare so bile prepolne lepega belega perila, mehke preproge so bile razprostrate po tleh, baržunaste težke zavese so visele na oknih, pohištvo je bilo novo in se svetilo, da si se lahko pogledal v polnito kakor v zrcalo, shramba je bila zvrhana bele moke, sladkorja, masti, slanine, klobas in šunk, v kleči so se vse do stropa grmadije steklenice dobrega vina... Komaj sta zbasala za silo nekaj dragocenih stvari v dva velika kovčega, sta že priburila v sobo dva žandarja in sta ju naglala iz hiše. (Dalje prihodnjt)

Ravenci izbirajo organista in tajnika

(iz romana "Pisarna" II. del: Stara Jugoslavija)

Milko Kranjec

Tiste čase je Ravno še imelo veliko besede pri vseh stvarih, prav za prav v vsej tisti dobi edino tedaj, ko je bil Mernik župan. Brez ljudi, brez "spošтовanih bratov" odbornikov Mernik ni hotel ničesar sklepati, a prav tako ničesar večjega brez vsakega zbora, kar ga je ljudem priljubilo in zaradi česar Ravenci niso imeli proti njemu ničesar. Ze res, akte je reševal, kakor je vedel in znal, akto so prihajali iz mesta, kar so Ravenci vedeli in se pokoravali.

Pisarna pa je bila nekaj drugega. Lažje je bilo zastran organi sta. Ko so torej Ravenci neke nedelje popoldne zborovali pred šolo, da se pogovorijo o teh stvareh, so zastran organista kaj hitro prišli do sporazuma. "Organista potrebujemo, to je kakor pribito," so sklenili in en glas. "Če smo že zmogli za cerkev, bomo še organista vzdrževali. Tu ni, kaj da bi govorili." In res je bila ta stvar koj gotova. Ravenci so zadovoljno kimali. Vendar se je spor preneshel nekam drugam: na petje. "Če ni petja," je nekdo povedal "tako rekne in božje službe." Dobrišen del Ravencev je temu brez nadaljnega pritril.

so bili za petje, "tedaj bi zbori angelski in nebesih molili, ne pa, kakor vsi dobro vemo, da prepevajo noč in dan. Angeli so nam naslikani z goslimi v roki ali s kakim drugim starim godalom in vsi prepevajo, nobeden pa ne drži v rokah rožnega venca. Tudi v pesmi je rečeno: angelci pojejo... Prepeval je tudi kralj David in igral, kakor pravijo, na harfo pred obličjem gospodovim, ne pa molili!" "Toda, so rekli tedaj zagovorniki molitve, "če nas zadene nesreča, tedaj vendar ne poje-mo, temveč molimo. Če prosimo Boga, da bi nas rešil zla, molimo, ne pa da bi peli. In če kdo umre, mar bomo za njegovo dušo prepevali ali molili, kaj?" "Ali pa," so rekli zagovorniki pesmi, "župnik ne prepeva, ko koga spremilja na pokopališče? Z organistom oba zapojeja svoj "circumdederunt me!"

Tedaj se je oglašil Miha Koudila, ker se je bal, da bi se Ravenci preveč spoprijeli: "Ravenci. Gotovo je oboje dobro in všeč Bogu: i petje i molitev. Vprašanje je samo, iz kaknega srca prihaja eno ali drugo. Eni radi pojejo in lepo pojejo. Gotovo lepo petje uga-ja gospodu Bogu, kakor je gotovo, da bi se grdega petja ne razveselil. Zato je bolje, da ti molijo. Kakor je sploh dobro, da čisto molimo, s čimer se Bogu zahvaljujemo za tisoč dobrot. Bog pa, ki je v nebesih in je pravičen, nam da kakor eno

tako drugo vpisati v knjigo dobrih del k vsem drugim delom, ako jih kdo kaj ima. In ko bodo naše dušice vagali, nas bodo te molitve, dobra dela ali petje izvagale."

Na te modre besede, tembolj ker jih je izgovoril Miha Koudila, se je prepil potešil, razli-ko pa se je vsestransko odobravanje, nakar je župan Mernik poprijel za besedo in dejal: "Tako je, kakor pravi boter Miha Koudila. Potrebno je torej, da ta prepil pustimo, ker smo se zbrali, da se odločimo, ali potrebujemo organista ali ne? Kaj pravite, možje Ravenci?" "Potrebujemo!" so vzklikli Ravenci v en glas.

"Zdej pa vas vprašam, odbor-niki in spoštovani bratje Ravenci, tu je človek, ki se je naučil, kako je treba igrati na orgle in kako zraven peti, ter kako je treba druge učiti peti in ki nam ga priporočajo naš spoštovani gospod župnik. Matjašec se pi-še človek, tam pri plotu stoji pa vas vprašam: ali hočete tega človeka za organista?" Ravenci tokrat niso takoj od-govorili, pač pa so se vsi isto-časno obrnili proti plotu, kjer je stal visok, slok mlad človek, dr-žeč palico v roki in čakal, kako bodo Ravenci odločili. Vsi so ga premerili z očmi in Matja-šec ni mogel najti v njihovih pogledih naklonjenosti.

"Organista že potrebujemo," je dejal nekdo. "Le če zna kaj prida peti!" "In kakšen glas ima," se je o-glasil drugi. "Nekaj bo že znal, če se nam ponuja," je menil tretji. "Rečem pa: pred Lutarja v Črensovih ga ni! Tako bi nam moral pe-ti, potem že! Tam se cerkev kar trese, ko zapoje." "Jaz sem bil na Štajerskem, tam sem slišal organista, joj, kako je pel!" "Štajerski tako pojejo," je od-vrnil nekdo, "kakor bi se joka-li! Glas mora biti tak, kakor ga ima Lutar: še orgle prekri-či!"

"Tako že ne bo pel," so se pre-pirali dalje, "ker je dvomljivo da bi še kdo na svetu imel tak glas. Drugo pa je, če zna do-mače peti!" Tedaj so vsi za-gnali: "To pa to! Domačih pesmi hočemo, starih, lepih, ki jih znamo vsi, ne pa teh novih kranjskih ali kakšnih "jau jau jau", ki jih človek niti ne razu-me!" "In če ne bo gosposki!" "Tisto pa tisto!" so zagnali vik. "Gospoda ne potrebujemo! Če se je pri nas skotil, naj tudi bo naš človek! Z nami naj dr-ži! Potem pa naj začne v bož-jem imenu."

Vprašanje organista je s tem bilo rešeno. Župan Mernik je načel takoj vprašanje tajnika in pisarne. Ljudje so najprej prisluhnil, nato pa zagnali: "Kakšnega tajnika? Kakšno pisarno? Ali smo mar v me-stu? Smo gospodje, da bi nam bila potrebna pisarna in taj-nik? Ali smo v Ravnem imeli kdaj tajnika s pisarno? Nikdar

Tudi železničarji mariborskega glavnega kolodvora se izkažejo

MARIBOR.—Eden izmed najvažnejših objektov našega industrijskega mesta je nedvomno železniška postaja. Tega so se dobro zavedali zavestniki ter jo temu primerno obiskovali z bombami, dokler ni ostala ena sama ruševina.

"S Titom k obnovi", je postala parola naših železničarjev. Z vso vrnemo so začeli odstranjevati ruševine, rušiti zidovje, graditi pisarne itd., in težko ti je verjeti, da je danes 32 uradnih prostorov v teh ruševinah in da služba poteka brezhibno. Vso to ogromno delo so izvršili železničarji in to z ozirom na strukturo službe, pod najtežjimi pogoji. Poleg svoje težke in odgovorne službe, sodelovanja v fizikalnih in prosvetnih odsekih ter obveznosti do svojih družin, še najdejo vedno nekaj prostih uric za prostovoljno delo na postaji.

Ako si priključimo v spomin sliko postaje po končani vojni ter jo primerjamo s sedanjim stanjem in če upoštevamo, da so to delo izvršili železničarji sami, brez tuje pomoči v svojem pičlo odmerjenem času, jim moramo dati svoje priznanje za njihovo, naravnost herojsko delo. Potniki, ki prihajajo in odhajajo z jutranjimi vladi, vidijo naše marljive prostovoljce že ob petih na delu.

Prostovoljno delo se vrši vsak dan od 5.—10. ure zjutraj in od 6.—8. ure zvečer. Večina ustužbenecv stanuje daleč izven mesta, mnogi celo 15 km in še več ter se morajo voziti z vlaki v službo odn. na delo. Zato je vsakomur prosto dano, da pride in odide, kakor mu to čas in služba dopuščata. Nemogoče je torej določiti število prostovolj-cev ali urnikov: tudi ocenjevanje na omenjeni način je ne-mogoče, ker delavci v zgoraj navedenem času pridejo in odi-dejo. Zaradi tega smo bili pri-morani uvesti za našo ediničo tedenska poročila in pregleda. Nj pa s tem rečeno, da nimamo točne evidence in svojih udar-nikov.

V času od 16. VI. do 12. VII. in nikoli? In če smo doslej la-hko živeli brez tajnika, zakaj bi ne mgoli še naprej?" "Ne pisarne, ne tajnika!" "To si je župan izmislil. Rad bi postal gospod, ki naj bi mu tajnik vse opravljali!" Bil je glas nekoga, ki je spodkopaval Mer-nika in je zdaj čutil lepo prilož-nost. "Ne potrebujemo ni-kakega gospoda. Kaj si bo tam ta tajnik, ali kako se že imenu-je, nohte trebil? Saj vemo, ka-ko je: pisarna je samo zato tu, da kmeta preganja in mu nala-ga novih davkov. — Če pa je že kdaj kaj več dela ali celo kaj takega, česar ne razume župan, naj mu organist ppmaga? Saj bo imel dovolj časa, ako ne bo tajnik. Kruha pa mu bomo dali kot organistu. Ne, pisarne pa ne!"

1947 so bili doseženi naslednji uspehi: Stev. prostovoljcev 886, števi-ko prostovoljnih ur 2114, odvoz ruševin 265 m³, čiščenje opeke 7000, zlaganje opeke 7000, ruše-nje zidovja 76 m², planiranje terena 187 m², drobljenje beto-na 12 m³.

Razen tega izkop in odvoz tem-eljnega kamenja, stopnišč, tramovja itd. Le na licu mesta se da ugotoviti uspeh ogromne-ga dela, truda ter požrtvovalno-sti vztrajnih železničarjev, ki trdno sledijo svoji paroli s. ti-him upanjem v srce, da bo v za-črtani petletki zrasla iz teh ru-ševin lepa in moderna postaja.

Gradbena delavnost v Makedoniji. Zidajo zlasti mno-go osnovnih šol. V tej stavbni sezoni bodo dogradili dve šoli za šiptarsko manjšino v tetov-skem okraju. V bitoljskem o-kraju gradijo tri osnovne šole. Te šole bodo zgrajene že letos. V Gostivaju zidajo eno največ-jih šol v Makedoniji, ki bo do 30. septembra pod streho. V kočanskem okraju so začeli lani zidati osnovno šolo, ki je zdaj že dograjena in bo odprta ob začetku novega šolskega leta. Prav tako bodo ob začetku tega šolskega leta odprli veliko šolo v Resenu. To bo največje šol-sko poslopje v Makedoniji.

Novo letališče na Grobnickem polju. Uprava za letalski promet v Beogradu je začela spomladi urejevati le-tališče za civilni letalski promet na Grobnickem polju pri Sušaku. Zdej je letališče samo in vsi drugi objekti pred dogotovitvijo. Kmalu bo vzpostavljene redni letalski promet med Za-grebom in Reko.

V Srbiji gradijo velike žage Gozdno gospodarstvo se reorgani-ziralo letos v maju tako, da so gozdove razdelili na devet

gospodarstev. Začeli so tudi graditi velike žage na področjih najboljših virov surovin. Do-slej je obratovalo v Srbiji ve-majhnih primitivnih žag, ki se bile pogosto preveč oddaljene od glavnih virov surovin. Te žage bodo združili v velike mo-derne obrate. Ena takih več-jih žag je že zgrajena v Ribarski Banji. Ob nji gradijo tudi delavske hiše. Tudi v Kraljevu je dograjena moderna žaga, ki je začela obratovati 8. junija. Zgradili bodo še več dobro o-premljenih modernih žag v dru-gih krajih.

Za pospešitev gradbenih del v Sandžaku

Letos je določenih za razna gradbena dela v tej pokrajini nad 64,300,000 dinarjev. Gradijo 40 objektov. Med večjimi deli zasluži pozornost graditev za varne trikotaze v Novem Pa-zarju. Da bi se delo čimbolj pospešilo, so uvedli tudi tu nov način zidanja.

Razni mali oglasi

MOTOROLA
THE BEST RADIO PLACE IN TOWN
WILL TRAIN INEXPERIENCED
GIRLS AND WOMEN
FOR
WIRING AND SOLDERING
STARTING RATE
95c
WITH EXPERIENCE
\$1.06
MANY EMPLOYEE BENEFITS
PAID INSURANCE; VACATION
POLICY; LOW COST CAFETERIA;
EDUCATIONAL P.L.A.N. ETC.
COME IN FOR AN INTERVIEW
FOR THAT PERMANENT JOB
FOR THE FUTURE.

MOTOROLA
4545 W. AUGUSTA BLVD.

V Prosveti so dnevne svete ne in delavke vesti. Ali ži- hito vsek dan?

VAŽNO OBVESTILO naročnikom dnevnika Prosvete

V smislu sklepa seje gl. odbora z dne 14. februarja 1947, je bila naročnina za dnevnik Prosveto povišana za \$2.00 letno za vse naročnike.

To velja tudi za VSE one naročnike, ki imajo prišteti po PET članov iz družine, torej se razume, da MORATE TUDI VI DOPLAČATI \$2.00 za naročnino za vaš dnevnik.

Po sklepu gl. izvršnega odbora se ne sme v nobenem slu-čajju upoštevati VEČ KOT PET ČLANOV iz ene družine pa tudi če imajo več kot pet članov in morajo biti iz enega in istega naslova. Ostali, kar jih je več, morajo prejemati glasilo TEDNIK, da tako vedo kaj se vrši v organizaciji S. N. P. Jednoti.

Valed tega prosimo, da to upoštevate in nam pošljete še \$2.00 za vašo naročnino.

PHILIP GODINA, upravitelj.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in pristoje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k oni naroč-nini. List Prosvete stane za vse enako, za člani ali načlane \$2.00 za eno letno naročnino. Ker pa člani še plačajo pri anesmentu \$1.25 za tednik, so jim to pristoje k naročnini. Torej, sedaj si vroka, reči, da je list predrag za člani SNPJ. List Prosvete je vsaki lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsek dan.

Pojamilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosvete. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročniku.

Cena listu Prosvete je:	
Za Zdrul. države in Kanado \$2.00	Za Chicago in okolico je \$2.50
1 tednik in _____ 6.00	1 tednik in _____ 8.25
2 tednika in _____ 5.00	2 tednika in _____ 7.10
3 tednike in _____ 4.40	3 tednike in _____ 5.90
4 tednike in _____ 3.90	4 tednike in _____ 4.70
5 tednikov in _____ 3.00	5 tednikov in _____ 3.50
	Za Evropo je _____ \$11.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v plam in si naročite Prosveto, list, ki je vaš lastnina.

PROSVETA, SNRJ,
2857 So. Lawndale Ave.
Chicago 23, ILL.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$ _____

1. Ime _____ Čl. družine št. _____
Naslov _____

Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od sledočih članov moje družine:

2. _____ Čl. družine št. _____
3. _____ Čl. družine št. _____
4. _____ Čl. družine št. _____
5. _____ Čl. družine št. _____

Mesto _____ Država _____

Nov naročnik [] Star naročnik []

PROLETAREC
je v boju za pravice delavcev 42 let.

NAROČITE SI GA!
Stane za celo leto \$3, za pol leta \$1.75,
... za tri mesece \$1.

STE SI AMERIŠKI DRUZINSKI KOLEDAR
LETNIK 1947, že naročili?
Stane \$1.50. Za v stari kraj \$1.65.

V zalogi imamo tudi Adamičeve ter razne druge angleške knjige. In pa VELIKO SLOVENSKIH. Pišite po cenik.

Naslov: **PROLETAREC**
2301 S. LAWDALE AVENUE
CHICAGO 23, ILLINOIS